

בש"פ 6022/23 - מדינת ישראל נגד רפאל יצחק

בבית המשפט העליון

בש"פ 6022/23

לפני: כבוד השופטת ר' רונן

העוררת: מדינת ישראל

נגד

המשיב: רפאל יצחק

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי במ"ת 26804-06-23 מיום 7.8.2023 שניתנה על ידי כב' השופטת ח' נסים שי

תאריך הישיבה: כ"ב באב התשפ"ג (9.8.2023)

בשם העוררת: עו"ד ורד חלאוה

בשם המשיב: עו"ד רימונה שלג; עו"ד רם דוד

החלטה

1. לפניי ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת (כב' השופטת ת' נסים שי) במ"ת 26804-06-23 מיום 7.8.2023 בה הורה בית משפט קמא על מעצרו של המשיב במעצר בית מלא בפיקוח אלקטרוני בפיקוח שלושה מפקחים, ובתנאים שיפורטו להלן.

כתב האישום

2. ביום 12.6.2023 הוגש לבית המשפט המחוזי בנצרת כתב אישום נגד המשיב, המייחס לו עבירות של חבלה עמוד 1

חמורה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 333 וסעיף 335(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); פגיעה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 334 וסעיף 335(א)(1) לחוק; ועבירה של שיבוש מהלכי משפט לפי סעיף 244 לחוק. בד בבד עם הגשת כתב האישום הוגשה בקשה למעצרו של המשיב עד לתום ההליכים.

על פי עובדות כתב האישום, בין המשיב לבין שניים אחרים (שיכנו להלן: ר"ס ו-אביחי; וביחד: המתלוננים) הייתה היכרות מוקדמת, ובין המשיב לבין אביחי היה קיים סכסוך כספי. ביום 24.5.2023 סמוך לשעה 00:30 יצאו המשיב והמתלוננים מאולם "פאר בראשית" בעפולה (להלן: האולם), לאחר שהשתתפו באירוע שהתקיים במקום. המתלוננים התקרבו אל המשיב כאשר הוא עמד מחוץ לאולם, כשר"ס אוחז בידיו מוט ברזל ואביחי מחזיק בתרסיס גז פלפל.

בין המשיב לבין המתלוננים התנהל דין ודברים במהלכו ריסס אביחי לכיוון המשיב את גז הפלפל. בעקבות כך החל המשיב להימלט מהמקום, בעוד המתלוננים רודפים אחריו. המשיב נמלט אל מחסן העובדים הסמוך למקום (להלן: המחסן), ואחריו נכנסו המתלוננים אשר הכו אותו. בשלב מסוים, בעודם במחסן, נטל המשיב חפץ חד אשר היה מונח על הרצפה (להלן: החפץ החד). בהמשך יצאו המשיב והמתלוננים מהמחסן והמשיכו להתקוטט ולהכות זה את זה באמצעות ידיהם. בשלב זה, התרחקו המתלוננים מהמשיב, אולם מיד לאחר מכן רץ המשיב לכיוונם כשהוא אוחז בידו בחפץ החד. אחרים שהיו במקום ניסו להרחיק את המשיב מהמתלוננים. המשיב דקר את המתלוננים בראשיהם באמצעות החפץ החד, ומיד לאחר מכן הכה שוב את ר"ס בראשו ונמלט מהמקום.

כתוצאה ממעשיו של המשיב נגרם לר"ס חתך עמוק עם דימום פעיל בקרקפת ובאפרכסת, והוא נזקק לטיפול רפואי בבית חולים העמק שם אושפז למשך יומיים. לאביחי נגרמו שלושה חתכים לאורך הלחי הימנית עד לאוזן ימין וחתך באפרכסת שמאל, ובשל כך הוא נזקק לטיפול רפואי בבית חולים העמק.

בהמשך, בטרם שב אל ביתו, זרק המשיב לפח האשפה את חולצתו המגואלת בדם ואת הכיפה שחבש.

הליך המעצר

3. בדיון מיום 15.6.2023 הסכים בא-כוח המשיב לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר הנובעת ממסוכנות. בית המשפט הפנה את המשיב לשירות המבחן לשם הכנת תסקיר בעניינו, שיבחן את חלופת המעצר ואת המפקחים המוצעים, וכן את מידת יכולתו של המשיב לנהוג על פי גבולות שיוצבו לו.

תסקיר המבחן מיום 13.7.2023 לא בא בהמלצה לשחרר את המשיב. חרף התרשמות חיובית מהמפקחים המוצעים, ציין שירות המבחן כי אין הוא יכול להמליץ על שחרור המשיב לחלופה בהעדר עמדת המתלוננים המתגוררים בעיר בה נמצאת החלופה המוצעת, ובשים לב להערכתו כי קיימת רמת סיכון מצד המשיב להישנות מקרים פורעי חוק.

4. לאחר הדיון מיום 20.7.2023 בו התייחסו הצדדים לדברים העולים מהתסקיר, קבע בית משפט קמא כי מאחר שחלופת המעצר המוצעת סמוכה למקום מגוריהם של המתלוננים; ונוכח המסוכנות הנשקפת מהמשיב - הן בשל עברו הפלילי והן לאור נסיבות האירוע - יש צורך בקבלת עמדת המתלוננים בטרם קבלת החלטה לעניין שחרורו לחלופת

מעצר. לפיכך, נדחה הדיון לצורך קבלת תסקיר משלים בכל הנוגע לעמדת המתלוננים ולהשלכותיה, ככל שיש כאלה, לשאלת מסוכנות המשיב ולשאלת החלופה שהוצעה.

בתסקיר המשלים שהוגש ביום 24.7.2023 ציין שירות המבחן כי הוא יצר קשר עם המתלוננים, אשר לא שיתפו עמו פעולה; וכי הם ציינו בקצרה (כל אחד בנפרד) כי הם אינם חוששים מהמשיב. עם זאת, צוין כי אשתו של אביחי יצרה קשר עם שירות המבחן ושיתפה כי הוא חוששת מפני המשיב על רקע התנהלותו בעבר והיכרות מוקדמת עמו. לאור אי הבהירות בעמדת המתלוננים והקרבה של החלופה למקום מגוריהם, לא המליץ שירות המבחן על החלופה.

5. בדיון מיום 30.7.2023 חזרו הצדדים על טיעוניהם. לאחר מכן הורה בית משפט קמא כי שירות המבחן יגיש תסקיר משלים שיבחן אפשרות של מעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני.

בתסקיר המשלים מיום 3.8.2023 הובהר כי שירות המבחן אינו סבור שמעצר בית בפיקוח אלקטרוני יהיה אפקטיבי, וזאת בהיעדר מידע מספק על מהות הקשר בין המשיב לבין המתלוננים ובשים לב לקרבה בין מקום מגורי המתלוננים לבין מיקומה של החלופה המוצעת, וכן בשים לב לרמת הסיכון הנשקפת מהמשיב.

6. ביום 6.8.2023 התקיים דיון נוסף לפני בית משפט קמא, בו חזרו הצדדים על טיעוניהם ובית המשפט צפה בסרטון המתעד את האירוע ובתמונות המתעדות את החבלות שנגרמו למתלוננים. ביום 7.8.2023 ניתנה החלטה בה הורה בית משפט קמא על מעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני בתנאים הבאים:

א. מעצר בית מלא בביתה של אמו של המשיב במגדל העמק, בפיקוח רציף ולסירוגין של שלושה מפקחים - אחותו של המשיב, אחיו ואשת אחיו.

ב. הפקדה כספית בסך ₪3,000, והתחייבות עצמית בסך ₪15,000.

ג. צו עיכוב יציאה מהארץ.

ד. נאסר על המשיב ליצור קשר עם המעורבים בתיק.

בית המשפט קבע כי חרף המסוכנות העולה ממעשי המשיב ותוצאותיהם החמורות, לא ניתן להתעלם מכך שהאירוע המדובר לא היה ביוזמתו של המשיב, ומעשיו - הגם שהם חמורים - בוצעו בתגובה למעשי המתלוננים. כן ציין בית המשפט כי החפץ החד בו עשה שימוש המשיב לא היה מצוי בכיסו מבעוד מועד, אלא הוא נמצא על ידיו במחסן אליו נמלט מפני המתלוננים. כמו כן, צוין כי חרף העבר הפלילי של המשיב, נראה כי בשנים האחרונות הוא החזיק במקום עבודה קבוע ובקשר זוגי יציב.

נוכח האמור, ובשים לתקופה בה שהה המשיב במעצר, התרשם בית המשפט כי ניתן לתת אמון בכך שהוא לא יפר את תנאי מעצרו. בית המשפט אף התרשם לחיוב מהמפקחים שהוצעו (למעט מאמו של המשיב, שלגביה נקבע כי היא מגוננת ומצדיקה את מעשיו), וסבר כי הם יוכלו להציב למשיב גבולות. באשר להימנעות שירות המבחן מלהמליץ על מעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני, קבע בית משפט קמא כי הסיבה העיקרית בגינה לא המליץ שירות המבחן על

מעצר בפיקוח אלקטרוני היא הקרבה של החלופה המוצעת למקום מגוריהם של המתלוננים. בנסיבות אלה, בית המשפט הבהיר כי הוא סבור שיש בפיקוח האלקטרוני כדי לתת מזור לעניין הקרבה הגיאוגרפית בין המשיב לבין המתלוננים.

טענות העוררת

7. העוררת טוענת כי המעשים המיוחסים למשיב מלמדים על מסוכנות גבוהה ומדאיגה, ועל כן יש צורך בנסיבות חריגות ויוצאות דופן כדי שבית המשפט יורה על מעצר בפיקוח אלקטרוני. אכן, המשיב לא יזם את התקיפה, ומעשיו בוצעו לכאורה כתגובה לתקיפה חמורה שבוצעה כלפיו. אולם מעשים אלה בוצעו לאחר שהמתלוננים נסוגו, ועוצמת התקיפה הותירה בהם פגיעות קשות. עוצמת התקיפה והחבלות מעוררות, לשיטת העוררת, דאגה ביחס לגורמי הסיכון העתידיים מהמשיב, ולתוצאות אפשריות מליבוי הסכסוך במצב של חיכוך עתידי פוטנציאלי בינו לבין המתלוננים.

מלבד מעשי המשיב המתוארים בכתב האישום, אשר לשיטת העוררת, מדברים בעד עצמם, מסוכנותו של המשיב עולה גם מגורמי הסיכון המפורטים בתסקיר שירות המבחן: נטיית המשיב לבדיקת גבולות ולשימוש לרעה באלכוהול ובחומרים משני תודעה, וכן הסתבכויות קודמות שלו בפלילים, ובכלל זה בעבירות אלימות עליהן הוא נידון לעונשי מאסר על תנאי, וזאת חרף גילו הצעיר.

העוררת מוסיפה כי שירות המבחן חזר ובחן, לבקשת בית משפט קמא, שלוש פעמים את עמדת המתלוננים ואת המלצתו שלא לשחרר את המשיב ממעצר. בכל הפעמים הללו הגיע שירות המבחן למסקנה זהה לפיה אין לשחרר את המשיב ממעצר מאחורי סורג ובריח. לפיכך, לגישת העוררת שגה בית משפט קמא כשקבע כי ניתן להסתפק במעצר בפיקוח אלקטרוני במקום סמוך למקום מגוריהם של המתלוננים. העוררת מוסיפה כי פיקוח אלקטרוני אינו מונע יציאה מהבית, אלא אך מתריע בדיעבד על יציאה שכזאת. במצב כזה, קירבה למקום מגוריהם של המתלוננים איננה מאפשרת זמן תגובה מתאים למניעת סכנה שעלולה להתרחש אם יפר המשיב את תנאי מעצרו.

8. בישיבת יום 9.8.2023 חזרה באת-כוח העוררת על טענותיה. היא שבה והדגישה את עוצמת התקיפה של המשיב את המתלוננים, ואת העובדה שמדובר בסכסוך שהוא "חי ונושם". עוד היא ציינה כי שירות המבחן לא המליץ על מעצר בפיקוח אלקטרוני, וכי גם מעצר כזה לא יאיין את המסוכנות של המשיב.

מנגד, באת-כוח המשיב טענה כי בטרם תקף המשיב את המתלוננים - הוא הותקף על ידיהם וזאת ללא שום הקנטה מוקדמת מצדו. לכן לגישתה אין בסיס לטענה לפיה המשיב מהווה סכנה מבחינת המתלוננים, כאשר למעשה המתלוננים הם שמהווים סכנה עבורו. עוד צוין כי נגד המתלוננים לא ננקטו הליכים.

בטרם מתן ההחלטה צפיתי בסרטון המשקף את מהלך האירועים שהובילו לביצוע העבירות המיוחסות למשיב, ובתמונות של הפציעות שנגרמו למתלוננים.

דין והכרעה

9. לאחר שעיינתי בכל החומר שהוצג לי ובכלל זה בסרטון האירוע ובתמונות החבלות שנגרמו למתלוננים, ושמעתי את הטיעון בעל פה, אני סבורה כי דין הערר להידחות.

10. כפי שצוין לעיל, בין הצדדים אין מחלוקת אודות קיומן של ראיות לכאורה וקיומה של עילת מעצר. ואולם, גם כאשר אלה הם פני הדברים, ומאחר שמעצר עד תום ההליכים אינו מקדמה על חשבון העונש, על בית המשפט לבחון האם ניתן לצמצם את הסכנה הנשקפת מהנאשם (גם אם לא לאיינה לחלוטין) באמצעות חלופת מעצר שתפגע בחירותו של הנאשם במידה פחותה, כמצוות סעיף 21(ב)(1) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996. זאת כמובן תוך בחינה פרטנית של הנסיבות הקשורות לנאשם, ובשים לב לעילת המעצר הנטענת, לראיות לכאורה, למסוכנות הנשקפת מהנאשם ולחשש מהימלטותו (ראו בש"פ 2873/14 אילוז נ' מדינת ישראל, פסקה יא (1.5.2014); בש"פ 8082/12 אברהם נ' מדינת ישראל, פסקאות 21-22 (23.12.2012)).

11. בהקשר זה יש לציין בתחילה כי ממכלול החומר שהוצג לפניי עולה שאף שמעשיו של המשיב גרמו לתוצאות קשות למתלוננים, הרי שהסיכון הנובע ממנו, אף אם אינו נמוך, איננו ברף הגבוה ביותר של הסיכונים. בסרטון שהוצג לי ניתן להיווכח כי המשיב לא היה מי שיזם את התגרה - ולעניין זה כאמור אין בין הצדדים מחלוקת. עובדה זו משליכה על מידת המסוכנות הנשקפת מהמשיב, שכן אין דומה מי שיזם תקיפה בעצמו, למי שתוקף בעקבות תקיפה בה הוא עצמו הותקף, גם בהנחה (שאינני מחווה לגביה דעה) כי התגובה שלו לתקיפה איננה מידתית, ושהיא בוצעה לאחר שהתוקפים נסוגו. הסיכון שמי שהותקף והגיב יבצע שוב מעשה עבירה שכרוכה בו אלימות, הוא מטבע הדברים נמוך יותר מאשר הסיכון הנובע ממי שיזם את התקיפה.

גם העובדה שהחפץ החד שבו עשה המשיב שימוש לא היה בחזקתו לפני התגרה, אלא אותר על ידיו במחסן אליו נמלט מהמתלוננים, משליכה על רמת המסוכנות הנשקפת ממנו, כאשר לא דומה מי שנושא עמו נשק קר או חם למי שעושה שימוש מזדמן בחפץ שהוא מוצא באקראי.

12. זאת ועוד, כפי שעולה גם מטענות באת-כוח העוררת, הסיכון המרכזי הנשקף מהמשיב הוא סיכון כלפי המתלוננים. בהקשר זה, אני סבורה כי יש ממש בטענת המשיב לפיה בעניינו לא מתקיים רק סיכון שנובע מהמשיב כלפי המתלוננים, אלא ישנו גם סיכון של המשיב עצמו, הנובע מהמתלוננים. זאת מאחר שכפי שהובהר לעיל, אין חולק כי התגרה שהובילה לפגיעה של המשיב במתלוננים, היא תגרה ששני המתלוננים יחד היו אלה שיזמו אותה - כשהם אלה שתקפו את המשיב מלכתחילה, והתקיפה שלו אותם באה כאמור רק לאחר מכן ובתגובה לכך.

13. נוסף על כך, בהתייחס למידת הסיכון הנשקפת מהמשיב, הפנתה העוררת גם לעברו הפלילי. בהקשר זה יש לציין כי הגם שיש למשיב עבר פלילי, הרי שבמהלך השנים האחרונות הוא לא הסתבך בכל עבירה פלילית. לגישתה של באת-כוחו, הוא עובד במקום עבודה קבוע ומקיים קשר זוגי; ולכן, כך נטען, גם מבחינה זו הסיכון שנשקף ממנו איננו משמעותי.

14. עניין נוסף שיש להביא אותו בחשבון לעניין מסוכנותו של המשיב הוא תסקיר שירות המבחן. בהקשר זה יש לציין כי שירות המבחן התרשם לטובה מהמפקחים שהוצעו על ידי המשיב (למעט מאמו), כך שמבחינה זו פיקוח על ידיהם מצמצם את הסיכון הנובע ממנו. החשש שהביע שירות המבחן נגע אפוא לעמדתם של המתלוננים; ולסיכון להישנות מקרים פורעי חוק מצד המשיב.

ואולם, כפי שהובהר לעיל, המתלוננים עצמם ציינו, כל אחד מהם לחוד, כי הם אינם חוששים מהמשיב. מי שהביעה חשש מהמשיב היא אשתו של אביחי. אולם לאור מכלול האמור לעיל אינני סבורה כי יש די בחשש זה כדי להצדיק את קבלת הערר. באשר לסיכון להתנהגות פורעת חוק - הרי שהמשיב אינו אמור להשתחרר ממעצר ללא כל תנאי, אלא להיות מועבר למעצר בפיקוח אלקטרוני, תוך שייאסר עליו לעזוב את הבית בו ישהה; כאשר כל עזיבה של הבית תאותר מידית ועלולה כמובן להביא לכך שהמשיב ייעצר; וכאשר המפקחים שיפקחו על המשיב הם כאלה ששירות המבחן התרשם מהם לטובה. די בכל אלה כדי להצדיק את בחירתו של בית משפט קמא בחלופת מעצר שפגיעתה בחירותו של המשיב היא פחותה, וזאת לאור חומרת הסיכון הנשקף ממנו ולאור התנאים המחמירים הכרוכים בחלופה שנבחרה.

15. באשר לסיכון הכרוך במפגש אפשרי בין המתלוננים לבין המשיב, יש להוסיף ולציין כי התוצאה לפיה בשל הסיכון הזה יוסיף המשיב לשהות במעצר - בעוד שכנגד המתלוננים עצמם טרם ננקטו הליכים - היא תוצאה בעייתית. אף באת-כוח המשיב הייתה מודעת לבעייתיות הכרוכה בכך שהטיפול המשפטי בעניינם של המתלוננים טרם הושלם (כאשר אין בדברים אלה כדי לחוות דעה ביחס לאופן בו על המדינה לפעול ביחס אליהם - נושא שמוכן שיהיה על העוררת להחליט לגביו בהתאם לשיקול דעתה). כך או אחרת, מאחר שמדובר למצער בסיכון הדדי של הצדדים זה כלפי זה, התוצאה לפיה כדי למנוע אותו ישהה רק המשיב במעצר היא בעייתית.

16. לכן, לאור כל הנימוקים שלעיל, אני סבורה כי אין מקום לקבל את הערר. משכך, הערר נדחה.

ניתנה היום, כ"ג באב התשפ"ג (10.8.2023).

שׁוֹפֵט